

ним підривається конкурентоспроможність української переробки [3].

Отже, для залучення інвестицій в агропромисловий комплекс необхідно: залучити зовнішні інвестиції для розширення аграрного виробництва на інноваційній основі; оптимізація ефективності використання наявних продуктивних сил і виробничих відносин галузі; вдосконалення державної інвестиційної політики особливо в умовах циклічності розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. *Кожем'якіна М. Ю.* Інвестиційне забезпечення як основа розвитку аграрної економіки України // Економіка АПК. — 2009. — №12. — С. 68–73.
2. *Петришина Н. С., Васильчук І. А.* Агропромисловий комплекс України: проблеми та перспективи розвитку // Наука й економіка. — 2011. — № 2. — С. 109–114.
3. *Мазур Н. А.* Проблеми і перспективи інвестицій в АПК України // Економіка АПК. — 2009. — №4. — С. 73–77.

Левочко А.О.,
науковий керівник — **Єранкін О.О.,** д.е.н., професор,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ НАССР

Застаріла система управління безпекою харчової продукції обмежує потенціал агробізнесу України, перешкоджаючи експорту та інвестиціям. Харчова промисловість потребує особливої уваги в управлінні якістю через те, що від її якості та безпеки залежать не тільки конкурентні позиції підприємства на ринку, її імідж і прибуток, але і здоров'я населення.

НАССР (система аналізу ризиків та контролю (регулювання) у критичних точках) — система для ідентифікації, оцінки, аналізу та контролю ризиків, що є важливими для безпечності харчових продуктів [1].

Використання системи НАССР у рамках харчової промисловості може виконувати коригувальні або попереджувальні функ-

ції. НАССР дозволяє перейти від випробування кінцевого продукту до розробки превентивних методів. Дана система мінімізує ризики, створювані небезпечними біологічними, хімічними та фізичними факторами [2].

У Законі України «Про безпечність та якість харчових продуктів» зазначено, що особи, які займаються виробництвом або введенням в обіг харчових продуктів, повинні застосовувати санітарні заходи та належну практику виробництва, системи НАССР та/або інші системи забезпечення безпечності та якості під час виробництва та обігу харчових продуктів [1].

Українські підприємства харчової промисловості посилюють контроль за якістю та безпечністю продукції. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, станом на 1 квітня 2013 року 488 підприємств уже використовують системи контролю безпечності та якості продукції, а на 98 виробництвах розпочато роботу з їх впровадження. Зокрема, значно зросла кількість підприємств, на яких діє система НАССР. Водночас, у країні не менше 14 тисяч суб'єктів господарювання потребують впровадження нової системи [3].

В Україні з 3 травня 2013 набув чинності наказ Міністерства аграрної політики «Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР)», яким затверджено обов'язковість використання даної системи на всіх харчових підприємствах.

Запровадження системи НАССР на українських підприємствах вимагає витрат: на розробку виконавчого плану; на придбання обладнання для моніторингу та лабораторних досліджень; на навчання персоналу; на додаткове санітарно-технічне обладнання; на підтримку системи НАССР.

За оцінками експертів «International Finance Corporation», вартість розробки та впровадження НАССР може становити в середньому близько 50–70 тис. грн. Ці витрати можуть бути більшими при залученні іноземних консультантів. Операційні витрати, пов'язані з функціонуванням системи НАССР, з часом скорочуватимуться: приблизно на 10 % після першого року та ще на 5 % після другого року. Це пов'язано зі зменшенням кількості критичних точок контролю та позитивним впливом навчання. Період окупності зазвичай становить від 1 до 2 років, за свідченням міжнародної практики впровадження цих систем у молочній промисловості [4].

Вигоди, які отримують українські підприємства після запровадження системи НАССР: поліпшення доступу на міжнародний

ринок; зростання обсягів продажу; підвищення якості та безпеки продукції; ріст задоволеності потреб і довіри споживачів; підвищення репутації підприємства; висока мотивація персоналу; поліпшення фінансового та економічного становища; зниження витрат через меншу кількість невідповідної продукції та відходів; можливість залучення іноземних інвестицій; ріст вартості підприємства [5].

Щоб прискорити процес впровадження системи HACCP в Україні, необхідно вирішити такі проблеми. По-перше, у підприємств недостатньо стимулів, щоб вони переважили фінансові та трудові витрати, які необхідні для успішного впровадження системи. По-друге, відсутність усвідомлення у більшості керівників підприємств того, що без сучасних систем управління вони не матимуть у найближчому майбутньому стабільності та зростання. Потрете, недосконалість вітчизняного законодавства, підзаконними актами ніхто чітко не встановив перехідний період до даної системи, і тому він плавно протікає тривалий проміжок часу. По-четверте, відповідальність за якість харчових продуктів досі поділена між контролером та виробником, тоді як у світі всю відповідальність несе виробник. По п'яте, труднощі в розробці системи, яка дійсно працюватиме в реальному виробничому середовищі зі змінами в культурі праці, психологічному кліматі персоналу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23.12.97 № 771/97-ВР (у редакції Закону України № 406-VII) від 11.08.2013.
2. *Слива Ю. В., Швець Т. Г.* Сучасний стан розвитку міжнародної і національної нормативних баз щодо системи управління безпечністю харчових продуктів [Електронний ресурс] // Наукові доповіді НУБіП України. — № 42. — 2013. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nd_2013_6_11.pdf
3. Прес-служба Мінагрополітики. Майже на 500 вітчизняних підприємствах діють системи контролю за якістю та безпечністю продукції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/uk/node/5510>.
4. Консультативна програма IFC в Європі та Центральній Азії. Проект IFC «Безпечність харчової продукції в Україні» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ifc.org>.
5. *Zanozovska, O.* Quality management of domestic dairy enterprises based on HACCP principles / O. Zanozovska // Current state and perspectives of enterprises' development in conditions of international economic activity. Monograph. Matej Bej University, Banská Bystrica, Slovakia. — 2013. — P. 203–206.